

132.—IV. Formula pro interpellatione.¹

Commissione et mandato Illmi ac Revdmi DD. N. N. Episcopi etc. Tenore præsentium et ad instantiam Mariæ N. neophytæ, ante baptismum vocatæ N., requiritur, interpellatur et monetur N. Judæus, maritus ante baptismum ejusdem N., ut in termino dierum triginta ab intimatione præsentis immediate decurr. et numerandorum, quorum decem dies pro primo, alios decem pro secundo, et reliquos decem dies pro tertio et ultimo termino assignamus, debeat in actis hujus Curia se exprimere, ac declarare, an velit se convertere ad sanctam fidem christianam, sectam judaicam deserere ac sacrum baptismum corde sincero suscipere, prout ipsa Maria, olim uxor sua, fecit, et prout enixe eum facere rogat, pro salute animæ suæ monet, interpellat, requirit (*aut* saltem an velit cum eadem Maria pacifice cohabitare etc.). Alias dictis triginta diebus transactis, et ad fidem catholicam non se convertente et se conversurum (*vel* pacifice etc.) non declarante, ipsa Maria ad secundas nuptias cum alio fidei transibit (*vel* Religionem ingredietur, prout magis in Domino pro propria salute æterna putaverit expedire). Et citetur prædictus N. ac citatus intelligatur eodem termino triginta dierum transacto coram D. S. ad audiendum ita sententiari, et quodcumque Decretum necessarium et opportunum super præmissis pronunciari, salvo jure eidem Mariæ olim N. petendi et consequendi dotem suam et alia quæcumque bona sibi de jure debita. In quorum fidem etc.—Datum ex Cancellaria Episcopali N. die . . . anno . . .

N. N.

Si interpellandus anglice calleat, citari potest hac vel simili formula :

By the commission and command of the Right Reverend N..... N....., Bishop of N..... or the Most Rev. N..... N....., Archbishop of N....., and at the request of N..... N....., a convert from infidelity, called before Baptism N..... N....., I the undersigned hereby require, ask, and warn N..... N....., the consort of the above mentioned N..... N....., to express and declare by word of mouth at or in²..... within thirty days

¹Zit. p. 122. (Agitur de Judæa conversa.)

²Here is to be indicated the place (city, etc., and house) where he or she has to declare his or her will.

following the date of this intimation, ten of which are assigned to the first, ten for the second, and the remaining ten for the third summons, whether or not he or she wishes to embrace the Holy Catholic Faith and with a sincere heart receive Holy Baptism, as his or her consort has already done, and as he or she now earnestly asks her or him to do for the sake of her or his soul (and, if she or he does not wish to embrace the true religion, whether she or he is willing peacefully to cohabit with the Catholic consort without striving to pervert him or her, or blaspheming the most Holy Name of Christ, or despising the Catholic religion). And if she or he refuses to be converted (and declares that she or he will not cohabit peacefully), the aforesaid consort will proceed to another matrimonial alliance with a Catholic (*or* continue single *or* take Holy Orders *or* enter religion, as he or she shall deem best for the salvation of his or her soul).

Date .....

N. N.

NOTA. Si adhibetur facultas Articuli, quæ sunt in parenthesi, omittuntur.

ARTICULUS XII.

“CONFICIENDI OLEA SACRA CUM SACERDOTIBUS, QUOS POTUERINT HABERE, ET, SI NECESSITAS URGEAT, ETIAM EXTRA DIEM CENÆ DOMINI.”¹

(Cfr. F. III. a. 14; F. VI. a. 28.)

133.—Explicatio.

I. *Cum sacerdotibus, quos potuerint habere* i. e. si ultra Ministros Episcopi, alii duodecim Sacerdotes haberi facile non possint, sufficient tot quot commode haberi potuerint. Idem die de septem Diaconis et de septem Subdiaconis, qui ex Deer. S. R. C. suppleri nequeunt per clericos acolythos.

“Si,” dum numerus Presbyterorum duodenario minor est, et propter defectum Ministrorum in Sacris constitutorum, “Diaconus et Subdiaconus Missæ sint Presbyteri, cum ventum fuerit ad Oleorum benedictionem, ipsi non debent deponere

¹In *Form. II.* Art. sonat: “. . . Sacerdotibus, quos potuerit habere, dummodo ad minus sint quinque, non tamen extra diem Cænæ Domini.”

dalmaticam et tunicellam, et casulam assumere, ut major appareat Presbyterorum numerus; sed . . . tunc postquam ad sedem suam Episcopum comitati sunt, retentis sacris” *Ministorum* “vestibus, quibus induti sunt, processionaliter ad sacrarium accedant ex eoque deferant Olea; inde, quoad fieri potest, Episcopo præstent singula Officia, quæ a Pontificali requiruntur et præstanda essent ab Archidiacono et Presbytero assistente expletaque sacra cæremonia ad sacristiam Sacra Olea reducant, processionaliter ad latera Episcopi revertantur, ut ei in suo quisque Officio deserviat.”¹

NOTA. “Si Presbyteri cathedralis non sufficiant, Episcopus alios sibi subditos vocare et renuentes compellere potest,² . . . et, ob penuriam Sacerdotum Sæcularium, supplere debet cum Sacerdotibus Regularibus.”³ Ad Olea vi hujus facultatis conficienda sufficiunt duo sacerdotes. Sine ullius sacerdotis assistentia autem feria V. in Cœna Domini Olea consecrari nequeunt. S. Off. 4 Aug. 1859 ap. *Coll. Prop.* n. 495.

II. Prosequitur facultas: *et si necessitas urgeat, etiam extra diem Cœnæ Domini.* Necessitas *urgeat* oportet, ut in terminis habet facultas, quod rarissime eveniet in his provinciis ecclesiasticis. Nam, quum Olea extra Missam, ab ipso Episcopo celebrandam, benedici nequeant,⁴ unicus fere casus, qui cogitari posset, foret impossibilitas celebrandi in Cœna Domini ex parte Episcopi, sive quod ea die extra Diœcesim versatur et ad eam redire nequit, sive quod subita corripitur infirmitate: hæc autem impossibilitas celebrandi in Cœna Domini conjuncta esse debet cum impossibilitate i. e. cum gravi difficultate obtinendi Olea ab alio quodam Episcopo et cum defectu Oleorum anno præterito benedictorum. Etenim a Regulis præscriptis in Pontificali circa confectionem Sacrorum Oleorum non est

¹ DeHerdt, *Praxis Pontif.* tom. iii. n. 14. S. R. C. 2 Jun. 1853, in una Vicar. Apost. Ken-si Gard. n. 5187. et *Coll. Prop.* n. 494.

² S. R. C. 18 Mart. 1679; Surrentina, Gard. n. 2878.

³ S. R. C. 11 Nov. 1641; Rithimen. Gard. n. 1354; DeHerdt l. c. Lucidi cap. iv. § 4. n. 154-159.

⁴ S. R. C. 16 Jul. 1672 in Melevitana. Gard. n. 2590.

recedendum, et Oleo potius anni præcedentis utendum [est, donec novum ex alia Diœcesi recipi possit.¹

Si tamen casus urgentis illius necessitatis adsit, Olea, servato Pontificali Romano, infra Missam festi occurrentis consecranda sunt, non extra Missam. Ita S. R. C. 19 Maj. 1881 ap. *Act. S. Sed.* xxv. 263. et *Coll. Prop.* n. 497.

ARTICULUS XIII.

“DELEGANDI SIMPLICIBUS SACERDOTIBUS POTESTATEM BENEDICENDI PARAMENTA ET ALIA UTENSILIA AD SACRIFICIUM MISSÆ NECESSARIA, UBI NON INTERVENIT SACRA UNCTIO; ET RECONCILIANDI ECCLESIAS POLLUTAS AQUA AB EPISCOPO BENEDICTA, ET IN CASU NECES- SITATIS, ETIAM AQUA NON BENEDICTA AB EPISCOPO.”

(F. III. a. 11; F. X. a. 11; cfr. F. IV. a. 12. et a. 14; F. VI. a. 25.)

134.—Explicatio.

I. *Paramenta et alia utensilia ad Sacrificium Missæ necessaria, ubi non intervenit sacra unctio.* Vi igitur hujus præcise facultatis Episcopi nostri Sacerdotibus communicare non possunt consecrationem lapidum altarium, calicum, patenarum, campanarum, cum in horum consecratione interveniat sacra unctio; sed tantum benedictiones sacerdotalium indumentorum, mapparum, corporalium et pallarum,—ac tabernaculi, cujus nomine hic venit pyxis et lunula. Sacerdos autem delegatus harum rerum benedictiones perficere potest tantum ritu Ritualis et Missalis, non Pontificalis.² Si unum tantum indumentum est benedicendum e. gr. cingulum, formula sumitur

¹ S. R. C. 19 Jan. 1608 Gard. n. 369.—Unde si Sacerdotes Olea nova tempestive habere nequeunt, Oleis anni præcedentis uti debent pro benedictione fontis baptismalis in Sabbato Sancto (cujus aqua servanda est usque ad benedictionem fontis baptismalis in Vigilia Pentecostes faciendam), pro ungentis infantibus in Baptismo solemniter etc. (S. R. C. in Oriolen. 23 Sept. 1837 ap. *Act. S. Sed.* xxv. p. 263. Cfr. Lehmkühl ii. n. 60.)—Alia vide apud *Coll. Prop.* n. 486 seq.

² S. R. C. 16 Martii 1877, *Acta S. Sed.* xiii. p. 33 et S. R. C. 4 Sept. 1880 ad iii., et 2 Dec. 1881 ib. xxi. p. 635 et 703. *Coll. Prop.* n. 1953.

in singulari.¹ Dixi: *vi hujus præcise facultatis*; nam, ut suis locis exponetur, vi facultatis 28 hujus Formulæ, ac facultatis 6 et 12 Form. C., simplici sacerdoti communicatur quandoque etiam benedictio seu consecratio lapidum altarium, calicum, patenarum, campanarum.

Facultatem paramenta et utensilia prædicta benedicendi non quidem ex jure communi, sed ex Privilegiis habent etiam Superiores Ordinum Religiosorum,² at pro suis Ecclesiis tantum;³ si paramenta et utensilia alienæ Ecclesiæ benedicunt non quidem invalide, at illicite agunt et ab Episcopo censuris puniri possunt.⁴ Porro sicut Episcopi absque indulto Apostolico, quod in hoc Art. eis concessum est, hanc facultatem delegare nequeunt,⁵ ita a fortiori nec Superiores suis subditis.

NOTA. Purificatorium, velum calicis, bursa, superpelliceum et manutergium non sunt necessario benedicenda.⁶ Probabilius benedicendum est cingulum et pluviale;⁷ certo autem corporale (eadem benedictione simul cum corporali benedicatur palla), amictus, alba, manipulus, stola, casula, dalmatica, tunicella, et mappæ. Pyxis et lunula non debent consecrari, sed probabilius tamen benedici; saltem hoc consulitur. An palla sola sub mortali benedici debeat, probabiliter in utramque partem disputatur.⁸ Laudabiliter benedicuntur ostensorium.

Paramenta et utensilia, ut possint benedici, ad normam præscriptam debent esse confecta:

a. Quoad materiam: Paramenta esse debent "non lacera et scissa," et, si ita evadunt, benedictionem amittunt, "sed integra, ac decenter munda et pulcra,"⁹ et secundum plura Decreta S. R. C. ex serico, saltem mixta ex gossypio et serico, lino et serico, bombycio et serico. Post litteras S. R. C. ad Episcopos datas 28 Jul. 1881,¹⁰ paramenta ex gossypio, lino aut lana confecta amplius, ut

¹ S. R. C. 4 Sept. 1880 ad ii.

² Ferraris v. *Benedictio* Art. i. 19, et Art. v. 7.

³ S. R. C. 27 Sept. 1659, Gard. n. 2003 ad 18.

⁴ S. R. C. 27 Aug. 1706, Gard. n. 3775 ad iii.; *Coll. Prop.* n. 845.

⁵ S. Alph. vi. 378 ad iv.; S. R. C. 16 Maji 1744, Gard. n. 4159.

⁶ S. R. C. 7 Sept. 1816, n. 26 de Purificatorio (Gard. n. 4526); S. Alph. vi. 389.

⁷ Bened. XIV. *Inst.* 21 n. 12.

⁸ S. Alph. vi. 376, 384, 385, 388 et DeHerdt tom. i. n. 173, 2.

⁹ *Rubr. Miss.* tit. i. n. 2.

¹⁰ *Act. S. Sed.* xiv. p. 144; *Eph. lit.* iv. 151.

videtur, valide benedici nequeunt, ante has litteras benedicta in pauperibus Ecclesiis permitti possunt, donec consumentur.¹—Juxta Decr. S. R. C. 13 Martii 1882 paramenta cum fundamento in gossypio et lino, ex parte externa filo serico integre contexta, propter paupertatem Ecclesiæ tolerari possunt.²—*Indumenta* sacra (alba, amictus, mappulæ, corporale, purificatorium) debent esse ex lino vel cannabe. Ex generali Decr. de 18 Maji 1819³ amictus, albæ, mappulæ ex gossypio factæ adhiberi poterant usque ad consumptionem, non renovandæ tamen, nisi ex lino vel cannabe; corporalia vero, pallæ et purificatoria post lapsum mensis erant mutanda cum aliis ex lino vel cannabe confectis.

b. *Colores* paramentorum liturgici sunt, excluso flavo et cæruleo.⁴ Ex auro contexta adhiberi possunt pro albo, rubro et viridi, non pro aliis.⁵—Paramenta *varii* coloris ex floribus immixtis adhiberi possunt tantum pro uno colore, sc. pro prædominante.⁶ "Attamen in locis Missionum, in quibus Sacerdotes secum deferre debent sacra indumenta, indultum est a S. Pontifice, ut pro colore albo, rubro et viridi adhiberi possit unica planeta ex iisdem constans."⁷

c. *Pyxis* et *lunula* ejusdem materiæ debent esse ac calix et patena (de quibus conf. Form. C. Art. 6, n. 179); permittuntur tamen⁸ etiam ciboria, monstrantiæ et lunulæ *ex cupro deaurato*.

135.—II. *Et reconciliandi ecclesias pollutas.*

Ecclesia (Oratorium publicum, non vero privatum) polluitur:⁹ a. injuriosa, voluntaria et graviter peccaminosa humani sanguinis effusione in ecclesia causata. b. voluntario et injurioso homicidio (suicidio), licet mors sequatur extra Ecclesiam, c. criminosa et voluntaria humani seminis effusione in illa facta, d. sepultura non-baptizati (nisi fuerit catechumenus), etiam

¹ *Eph. lit.* i. 24, iv. 151, 505, 631.

² *Am. E. Rev.* 1890 p. 281.

³ Cfr. etiam Decr. S. R. C. 19 Dec. 1829, 12 Nov. 1831 ad liv., 23 Julii 1878 ap. *Coll. Prop.* n. 865 et 23 Junii 1892 ad 2. ap. *N. R. Th.* xxv. 61.

⁴ S. R. C. 5 Dec. 1868, 13 Martii 1833, 12 Nov. 1830.

⁵ S. R. C. 29 Martii 1851, 20 Nov. 1885; *Eph. lit.* iii. 612.

⁶ S. R. C. 19 Dec. 1829, 22 Sept. 1837.

⁷ *Zit. App.* p. 434.

⁸ S. R. C. 31 Aug. 1867 ad vii.

⁹ S. Alph. vi. n. 362-366.

infantis sine baptismo mortui si extra uterum matris existit;¹ —et excommunicati vitandi. Eodem modo polluitur *cœmeterium* benedictum. (Cœmeterium non polluitur, si ob causam gravem cum licentia Episcopi e. gr. infidelis sepelitur in loculo benedicto, at per signum aliquod separato.)—Ecclesia (cœmeterium) tum demum habenda est polluta, cum hæc crimina publica evaserint, et si in Ecclesia ipsa, non, si in sacristia, super fornicem superiorem etc. patrata sunt. In Ecclesia polluta sub gravi Officia divina sunt omittenda. (Missa ante Canonem abrumpenda est). Attamen si omitti non possunt sine gravi incommodo, et Ecclesia tantum *benedicta* est, ea statim cum aqua benedicta a Sacerdote reconcilianda est. Nam licet ex Rit. Rom. ad hoc licentia Episcopi requiratur, in tali necessitate ea præsumi licite potest et permittitur sequi sententiam Bened. XIV. de *Syn. dioc.* lib. xiii. cap. xv. n. 2. ad fin., ex qua pro reconciliatione Ecclesiæ benedictæ nulla prærequiritur delegatio Episcopi.

Ecclesia *consecrata*, si polluta est, reconciliari absque facultate Apostolica a Sacerdote nequit, etiamsi esset delegatus ab Episcopo. Hæc facultas in Art. conceditur. Fieri debet juxta *Pont. Rom.*—Si vero officia divina sine gravi incommodo omitti nequeunt, facultas Apostolica autem statim haberi non potest, cum licentia Episcopi, si hæc haberi potest, alias ea præsumpta, in quantum necessaria sunt, celebrari possunt (saltem Missa),² præcedente (juxta Gury *Comp.* ii. 389 aliosque) lustratione quadam cum aqua benedicta.

NOTA. 1. Benedictio et reconciliatio cœmeterii, benedictio primarii lapidis ab Episcopo jure proprio sacerdoti delegari potest. (Cfr. *Rit. Rom.*)

NOTA. 2. *Superiores Regulares* ex privilegiis possunt benedicere suas Ecclesias, oratoria et cœmeteria, eaque, (etiam Ecclesias consecratas) si fuerint polluta, reconciliare aqua, per seipsos benedicta, mixta (juxta *Pont. Rom.*) sale, cinere et vino, modo ab Episcopo distent duabus dietis aut Sedes Episcopalis vacans sit; secusa aqua

¹ Ita S. C. Immun. ap. Craisson *Man.* n. 4800. Attamen de infantibus hisce et catechumenis magna est inter DD. dissensio. Cfr. Brabandère *Jur. can. comp.* vol. ii. n. 718.

² S. Alph. vi. 361.

per Episcopum benedicta.—Et hoc in casu consultum est, ut reconciliationem Episcopo cedant, si ipse eam velit perficere.¹—*Dieta* (i. e. iter unius diei) continet viginti milliaria italica. *Milliarium italicum*, seu (quia in Italia variis in locis milliaria differunt, cfr. *Century Dictionary* v. *Mile*) accuratius *romanum* recentioris ætatis, habet 1628 ulnas nostras (yards; a yard=3 feet) [=1489 metres], nostrum et anglicum (statute mile) 1760 continet (American Cyclopædia). Unde duæ dietæ (40 mill. ital.) 37 milliaria nostra sunt.

ARTICULUS XIV.

“LARGIENDI TER IN ANNO INDULGENTIAM PLENARIAM CONTRITIS, CONFESSIS AC SACRA COMMUNIONE REFECTIS.”

136.—Explicatio.

Ad hujus facultatis significationem pertinet sequens Responsum S. C. de Prop. Fide de 31 Jan. 1796 ad Vic. Ap. Sutchuensem quærentem, “Utrum concessio Indulgentiæ ter in anno,” de qua in facultate, “intelligi debeat distributive per annum fidelibus singulatim ad opportunitatem impertienda: an tribus per annum præscriptis diebus communiter elargienda ad normam consuetæ praxis in Ecclesia?” Responsum fuit: “Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.”² Poterit igitur Episcopus indulgentiam istam ita largiri, ut æque ac indulgentia Quadraginta Horarum, diversis temporibus in diversis civitatibus et locis, non vero diversis ecclesiis ejusdem loci eodem tempore,³ lucriferi possit, dummodo in eadem civitate et loco non pluries⁴ quam ter publicetur. Poterit præterea Episcopus unaquaque vice determinare non tantum tres, sed etiam plures dies, intra quarum spatium fideles istam

¹ Reiffenst. *Decretal.* iii. tit. 40. n. 27.—Ferraris v. *Benedictio*. Art. i. n. 20. et v. n. 7–10.—Gardellini ap. Mühlbauer: *Decr. auth. S. R. C.* tom. iii. pars i. p. 10.—*Zeitschr. f. k. Theol.* 1894, p. 692.—Marc. n. 2191.

² *Coll. Miss.* n. 634; cfr. n. 636–638. *Coll. Prop.* n. 1016.

³ *Coll. Prop.* n. 1015 ad 2.

⁴ S. C. S. Off. 16 Jan. 1728; ex Responso dato a Secretario S. C. de P. Fide 26 Jan. 1877 ad Rmum Elder, tunc Episcopum Natchetens. *Coll. Prop.* n. 1025.

indulgentiam lucrari possint.¹ Ad lucrandas tamen has indulgentias præter condiciones in facultate præscriptas, requiritur etiam visitatio Ecclesiæ ab Episcopo designatæ, vel, si Episcopo placuerit diversas ad hunc effectum designare Ecclesias, unius ex designatis.²

Indulgentia hæc defunctis applicari nequit, cum hoc non sit concessum. Demum facultas Articuli ex Responso S. Off. de 2 Julii 1884 ad iv.³ ad amussim fac. 28 hujus Formulæ absque dubio ab Episcopo communicari potest Sacerdotibus idoneis, qui in ejus Diocesi laborant, ita ut Parochi ipsi, determinare possint dies pro indulgentia lucranda juxta modum alias ab Episcopo observandum.

ARTICULUS XV.

“ABSOLVENDI AB HÆRESI ET APOSTASIA A FIDE ET A SCHISMATE QUOScumQUE ETIAM ECCLESIASTICOS TAM SÆCULARES QUAM REGULARES; NON TAMEN EOS QUI EX LOCIS FUERINT UBI SANCTUM OFFICIUM EXERCETUR, NISI IN LOCIS MISSIONUM, IN QUIBUS IMPUNE GRASSANTUR HÆRESES, DELIQUERINT, NEC ILLOS QUI JUDICIALITER ABJURAVERINT, NISI ISTI NATI SINT UBI IMPUNE GRASSANTUR HÆRESES, ET POST JUDICIALEM ABJURATIONEM ILLUC REVERSI IN HÆRESIM FUERINT RELAPSI, ET HOS IN FORO CONSCIENTIÆ TANTUM.”

(F. III a. 1.; F. IV. a. 10.; F. VI. a. 1.; F. X. a. 1.)

137. — Explicatio.

I. Agitur in hoc Art. de excommunicatione imposita duobus criminibus, Ecclesiæ fundamenta, scil. fidem et charitatem directe aggredientibus, et *ex natura sua* ab unitate sive fidei sive communionis separantibus, quorum primum est *hæresis*, ad quam apostasia a fide refertur sicut plus ad minus, alterum *schisma*.—a. Ad excommunicationem per *hæresin* incurrendam præter scientiam censuræ requiritur, ut homo baptizatus:

¹S. C. S. de Prop. Fide 23 Jan. 1759 ex eodem Responso. *Coll. Prop.* n. 1015.

²S. C. S. Off. 16 Jan. 1728 ex eodem Responso.

³Cfr. infra n. 248 et *Coll. Prop.* n. 1027.

1. sciens et deliberato animo neget aut in dubium vocet articulum fidei ab Ecclesia propositum ad credendum, et 2. hunc animum hæreticalem externe, licet occulte et nemine advertente, prodat sive verbis sive signis hæresis manifestativis.¹ Hæreticis et apostatis in S. Canonibus et in const. *Apostolicæ Sedis* accensentur: “eis credentes, eorumque receptores, fautores, ac generatim quilibet illorum defensores.”—Hi specialem classem hæreticorum et apostatarum constituere videntur. Dum enim hæretici et apostatæ in genere eos comprehendunt, qui sectam constituunt aut incipiunt licet forsan adhuc non sint denunciati; *eis credentes* formaliter ad sectam non pertinent, quatenus scilicet nomen non dederunt sectæ nec gubernantur per sectæ leges et externas formas, sed per aliquod factum externum hæreticis aut apostatis adhærent, ut sunt e. gr. illi, qui putant et dicunt, Protestantes qua tales habere veram fidem, aut illi, qui morbo jacentes spiritualem hæreticorum assistentiam postulant vel ministrum hæreticum adeunt pro exercitio actus religionis, puta celebratione matrimonii per ritum religiosum, aut qui licet nondum assentiant hæreticorum erroribus, eo tamen animo externe manifestato ad illos audiendos accedunt aut qui licet animo hæresi nondum adhæreant, tamen nominatenus sese adscribunt sectæ hæreticæ etc.² Hi omnes actione implicita sunt in hæresi et hæretici. *Receptores, fautores et defensores* sunt causa moralis hæresis eorundem hæreticorum eo quod hos qua hæreticos (non qua consanguineos vel amicos tantum) tuentur, ut liberi in suo errore persistant eumque doceant, aut eos facto vel verbo adjuvant, ut errorem suum in actum deducere possint, aut eis in hæresi ipsa patrocinantur. Hi quidem hæreticis communicant in crimine criminoso, attamen, licet a Papa denunciati, hanc unam tantum excommunicationem incurrunt, non etiam eam ex const. *Apost. Sedis* § 2. n. 14; verum si ipsi etiam suam hæresin externant, juxta Lugo *de virt. fidei* disp. 25. n. 1. alia insuper excommunicatione qua hæretici innodantur.

¹S. Alph. vii. 300 seq.

²Bonal: *Inst. can.* Tr. ix. n. 40; Suarez *de Censur.* dist. 21, sect. 2, n. 5 seq.; Reiffenst. lib. v. tit. 7. n. 248.